

ALFABETIZAREA ÎN SĂNĂTATE A PERSOANELOR CU DIABET ZAHARAT TIP 2

Zinaida ALEXA

Oleg LOZAN

Scopul: Evaluarea alfabetizării în domeniul sănătății la persoanele diabet zaharat tip 2, pentru elaborarea unui set de recomandări de îmbunătățire a cunoștințelor pacienților.

Obiectivele: Analiza studiilor și practicilor internaționale privind alfabetizarea în domeniul sănătății la persoanele cu diabet zaharat tip 2; evaluarea alfabetizării în domeniul sănătății la persoanele cu diabet zaharat tip 2 prin aplicarea chestionarului HLQ; evaluarea opiniei factorilor de decizie din domeniul sănătății despre politicile și strategiile orientate spre creșterea nivelului de alfabetizare în domeniul sănătății a persoanelor cu DZ 2; elaborarea unor recomandări privind îmbunătățirea alfabetizării în domeniul sănătății la persoanele cu diabet zaharat tip 2.

Material și metode: Studiul efectuat a fost unul transversal, de tip mixt (cantitativ și calitativ). Pentru evaluarea componentei cantitative a fost utilizat Health Literacy Questionnaire (HLQ) elaborat de profesorul Richard Osborne de la Swinburne University of Technology, Center for Global Health and Equity. Pentru selecție a fost folosită metoda consecutivă de recrutare a 490 persoane cu diabet zaharat tip 2, care s-au adresat pentru servicii medicale în cadrul instituțiilor de asistență medicală primară, specializată de ambulator și spitalicească. Chestionarea a fost efectuată utilizând metoda „față în față”. Componenta calitativă a studiului a fost reprezentată de 8 interviuri în profunzime cu medici de familie, medici endocrinologi, reprezentanții Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, organizațiilor neguvernamentale și Ministerului Sănătății. Metodele studiului: epidemiologică, analitică, sociologică, statistică.

Rezultate obținute: Vârsta medie a pacienților incluși în studiu a fost de $59,99 \pm 8,83$ ani, 50,2% dintre aceștia aveau sub 60 de ani, iar femeile au reprezentat 59,2 % din numărul total de persoane. Chestionarele au fost colectate în 63,1% dintre cazuri în incinta instituțiilor ce prestează servicii de ambulator. În 28% dintre cazuri participanții la studiu au avut studii superioare, iar în 46,3% – studii medii neprofesionale, restul 25,7% având doar studii gimnaziale sau liceale. Persoanele angajate în câmpul muncii au fost doar în 36,1% dintre cazuri, 49,2% fiind pensionari. Analiza efectuată a permis **evidențierea punctelor forte** prin acumularea punctajului maxim la Scala 1 „Sentimentul de a fi înțeles și sprijinit de către furnizorii de servicii medicale” $3,17 \pm 0,35$ (IC 95% [3,14-3,20], Scala 4 „Sprijin social pentru sănătate” $3,04 \pm 0,53$ (IC 95% [3,00-3,1], Scala 6 „Abilitatea de a se implica activ cu profesioniștii din domeniul sănătății” $3,92 \pm 0,57$ (IC 95% [3,87-3,97], Scala 7 „Navigarea în sistemul de sănătate” $3,43 \pm 0,76$ (IC 95% [3,37-3,5] și Scala 9 „Înțelegerea informațiilor despre sănătate suficient de bine pentru a ști ce să faci” $3,44 \pm 0,8$ (IC 95% [3,37-3,51]. Cercetarea, de asemenea, a **identificat necesitățile majore care necesită fortificare**, acestea fiind reprezentate de Scala 2 „Având suficiente informații pentru gestionarea sănătății” $2,71 \pm 0,44$ (IC 95% [2,65-2,75], Scala 3 „Gestionarea activă a sănătății” $2,82 \pm 0,47$ (IC 95% [2,78-2,86], Scala 5 „Evaluarea informațiilor despre sănătate” $2,72 \pm 0,54$ (IC 95% [2,67-2,77], Scala 8 „Capacitatea de a găsi informații bune despre sănătate” $3,37 \pm 0,74$ (IC 95% [3,37-3,51]. Diferențe standardizate au fost

observate pentru mai multe scale HLQ în funcție de sex, nivelul de educație, statutul profesional, durata diabetului și nivelul de HbA1c.

Concluzii: Pentru persoanele cu diabet zaharat tip 2, alfabetizarea în sănătate reprezintă o parte esențială a gestionării bolii. Datele obținute au permis identificarea necesităților majore de educație în sănătate, cum sunt: volumul insuficient de informații despre sănătate necesare pentru gestionarea activă a sănătății, capacitățile reduse de evaluare a calității informațiilor și abilitatea limitată de a găsi informații veridice despre sănătate. Studiul prezentat a determinat unele diferențe pe scalele HLQ în funcție de statutul socio-demografic și clinic al pacientului. În temeiul datelor obținute, câteva recomandări ar fi: elaborarea unei strategii și politici naționale pentru îmbunătățirea alfabetizării în domeniul sănătății a populației generale, cu accent pe persoanele cu boli cronice netransmisibile; elaborarea și lansarea materialelor informative cu accent pe metodele de prevenție a diabetului zaharat; organizarea campaniilor de informare permanentă a populației cu privire la metodele de prevenție și conduită în cazul depistării diabetului zaharat.

Cuvinte cheie: *health literacy, diabetes mellitus type 2, Health Literacy Questionnaire, Health literacy toolkit, health literacy outcomes.*

CUNOȘTINȚE, ATITUDINI ȘI PRACTICI ALE MEDICILOR ȘI FACTORILOR DE DECIZIE REFERITOR LA MALPRAXISUL MEDICAL

Ruslan ATANASOV

Adrian BELÎI

Scopul. Realizarea unui screening de suprafață privind cunoștințele, atitudinile și practicile medicilor autohtoni și factorilor de decizie din sistemul de sănătate publică referitoare la malpraxisul medical, în vederea înaintării unor recomandări și premise pentru fundamentarea acestui concept la nivel național.

Obiectivele. Efectuarea unei incursiuni istorice în evoluția percepției malpraxisului medical; analiza cadrului legislativ și experiențelor internaționale și naționale care reglementează sistemul malpraxisului medical; evaluarea cunoștințelor și înțelegerii malpraxisului medical, a culturii juridice de către personalul medical/prestatori de servicii medicale; elaborarea unor recomandări și premise pentru fundamentarea conceptului de malpraxis medical la nivel național.

Material și metode. Tipul de studiu – transversal, mixt, descriptiv, cu elemente analitice. Studiul calitativ a fost efectuat prin interviuarea medicilor și factorilor de decizie din domeniul sănătății, în baza ghidului de interviu în profunzime, elaborat în interesul studiului. Studiului cantitativ a fost realizat prin aplicarea unui chestionar pe un eșantion de 436 de medici, angajați ai instituțiilor medico-sanitare din Republica Moldova. Chestionarea a fost realizată pe suport de hârtie și în *Google forms*. Metodele studiului – istorică, epidemiologică, sociologică, statistică, de transfer a datelor, comparativă, grafică.

Rezultatele obținute. Evoluția istorică a malpraxisului medical este definită prin varia coduri de legi de epocă, care ghidau practica medicală în corelație cu progresul științific și